בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום **ה', י"ד** ב**אלול** תשס"ג (**11** ב**ספטמבר**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, **י"ד באלול**, בשנת תש"ט (1949-5709), **הכנסת קיבלה את חוק שירות בטחון**, המטיל חובת שירות סדיר ושירות מילואים על כל אזרח ישראלי. [תאריכון מרכז ההסברה]

חוק המחייב את גיוס כל אזרחיה לשירות צבאי הוא דבר טבעי ומן המתבקש לכל מדינה הרואה את עצמה בסכנת קיום. אך, לא תמיד הסיבה היא לשמור על שלום המדינה ואזרחיה, כפי שאנו רואים במעשה הבא...

הגזירה הקשה ביותר, שהונחתה **על יהודי רוסיה** היתה גזירת הגיוס לצבא, או כפי שהיא מכונה "**גזירת הקאנטוניסטים**". גזירה זו פורסמה עוד בתחילת המאה ה-19 אבל לא בוצעה בשל שתדלנות יהודית. מחר, **ט"ו באלול**, (ב-26 באוגוסט) בשנת 1827, שם **ניקולאי ה-I** קץ לדחיות בביצוע. הגזירה גרמה לזעזוע עמוק בקרב יהדות רוסיה. היא לא קבעה חובות שוות על היהודים כמו לכל האזרחים במקביל להענקת זכויות שוות, אלא היא ביקשה גם לשנות את היהודים משורשם ולהשוותם לחברה הכללית. לשם כך היה צריך לסלק כל סממן המייחד אותם, ולשם כך, בעצם, היה צריך להעבירם על דתם גם על-ידי אמצעי כפיה. גיוס היהודים לצבא יכול לשמש "כור היתוך" למטרה זו, אמרו הרוסים.

ניתוק היהודי מגיל צעיר ממשפחתו ומסביבתו היהודית, סילוק סממנים חיצוניים יהודיים ממנו, כגון גילוח הזקן והפיאות והחרמת תשמישי קדושה כטלית ותפילין וספרי קודש, הכנסתו למסגרת חיים זרה, צבאית ונוקשה - כל אלו היו ערובה לכך, ש**רק יחידים יכלו להחזיק ביהדותם**. יתר-על-כן, מלבד המסגרת המנוכרת הנוקשה הופעלה נגד הצעירים היהודיים מערכת לחצים, בהם עינויים פסיכולוגיים ופיזיים קשים, שרק מי שהביע את הסכמתו להמיר את דתו היה זכאי להיחלץ מהם.

מיכסת המתגייסים, שהוטלה על היהודים, היתה גדולה בהרבה מזו שהוטלה על הנוצרים. בעוד שהאוכלוסיה הנוצרית היתה צריכה להעמיד מקרבה 0.7% לרשות הצבא, צריכים היו היהודים להעמיד 1% מקרבם; בעוד שחובת הגיוס הכללי לצבא חלה מגיל **18**, הנה מקרב היהודים נלקחו המיועדים לגיוס כבר מגיל **12**, אך בפועל, כבר לקחו אותם מגיל **שש**! בשנים שעד לגיל 18, מועד הגיוס, נשלחו הנערים ל"מוסדות חינוך" לשם הכשרתם לקראת שירותם הצבאי, ולמעשה לשם "חינוכם מחדש".

אולם, דומה, שכוונתו הזדונית של החוק באה לביטוי יותר מכל בעובדה, שחובת הדאגה למלא את מיכסת המתגייסים לא היתה עניין שבין השלטונות לבין המשפחות, אלא הוטלה על הקהילה היהודית, שנמצאה בדילמה קשה מנשוא. מצד אחד היה ברור לה, כי אם לא תשתדל בכל מאודה לספק את מלוא מיכסת המגוייסים במועד, יהיו היהודים נתונים להתנכלויות קשות מצד השלטונות; מצד שני, הרי **הגיוס לצבא הרוסי כמוהו כחריצת דין כליה על קיומו היהודי של הנער**. הרי ברגע שהיא מעזה ובוחרת מי יגוייס ומי ישאר היא נוטלת על עצמה אחריות החורצת ממש דיני נפשות. הקהילה ניסתה להקל

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכַי יהלֵכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי." [תהלים פ"א]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי**

כניסת שבת (ב"ש): 18[29]
צאת השבת (ב"ש): 19[26]

יום נעים ושמח ושבת שלום!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.

יום **ה'**, **י"ד** ב**אלול** תשס"ג (**11** ב**ספטמבר**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

על עצמה ולקבוע סדר עדיפויות של מועמדות לגיוס על-פי קנה מידה שלילי - כלומר, את מי אין לגייס. כך, למשל, נמנעו מלגייס אנשים נשואים ובני תלמידי חכמים. לעומת זאת, נאותו ואף הורשו על-פי החוק לגייס עבריינים או חייבי מס. אולם היא לא יכלה להימלט מחובת ההכרעה וכדי למלא את מיכסת המגוייסים, השתמשה הקהילה היהודית ב"שירותיהם" של אלמנטים פליליים, שכונו בשם "החוטפים". עם התקרב מועד הגיוס היו אלה חוטפים ילדים מבני דלת העם ואלו אמורים היו למלא את המיכסה גם אם היו רכים בשנים.

על רישומה המזעזע של התופעה כותב ר' יעקב הלוי ליפשיץ מקאונא בספרו "**זכרון יעקב**": "תקצר כח כל עט, ותלא יד כל סופר, לתאר ולצייר התמונות המבהילות, זעקות השבר והיללות של האמהות, האבות ומשפחת נפש האומלל, הנתפס בידי החוטפים... החוטפים פרצו הביתה בלוויית אנשי צבא מזויינים, ובזרוע חטפו את הילד מאת הוריו, ונשאוהו בזרועותיהם אל המשמר... ההורים רצו אחרי החוטפים בקול מר צורח. האמהות והנשים מתופפות על לבותיהן ותולשות שערות ראשן... גם הלבבות החזקים כצורי חלמיש נמֵסו ונהפכו למעיני מים, לשמע היללות והקינות של האמהות: **'בני! בני!** ".

ומוסיף הכותב ומספר על החוויה הקשה שהיתה מנת חלקם של החטופים: "רבים מהנתפסים, מתחלה לא לקחו אוכל אל פיהם מרוב יגון. ומהם גם אחר-כך, לתחבולה לבחור יותר במוות, ורק להנצל ממר המוות, שהיא עבודת הצבא הניקאליעווית, שנחשבה למוות כפול, מוות של יסורים אכזרים, ומוות רוחני של שמד והמרת הדת. אבל הטבע עושה את שלו, כאשר הציקם הרעב, והריחו ריח המאכלים שהובאו לפניהם, לאט לאט נעתרו לאכול".

רבים מהמגוייסים המירו את דתם. מי שהצליחו להחזיק ביהדותם עשו מעשיהם בסתר מפחד והתנכלות השלטונות אליהם בשל יהדותם. אבל גם מי שהצליחו לשמור על יהדותם, **חל באישיותם שינוי יסודי**. 25 שנות שירות צבאי, 25 שנים של שיעבוד רוחני וחמרי, ניתקו אותם מעולמם היהודי הישן. גם בשובם לקהילת האם, היו רובם אבודים בעיניה. http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=70

יהי רצון שהבטחת ה' יתברך - **"ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכַלותם, להפר בריתי איתם, כי אני ה' אלוקיהם."** [ויקרא כ"ו 44] תתקיים במלואה, וכי שארית אחינו בכל מקום שהם תצטרף אלינו בקרוב, גם ברוח גם בגוף, במהירה בימֵינו אמן.

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכַי יהלֵכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי."[תהלים פ"א]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **חמישי**

כניסת שבת (ב"ש): 18^{29} **יום נעים ושמח ושבת שלום!**

צאת השבת (ב"ש): 19^{26}

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.